

CHET TILINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLARDAN FOYDALANISHNING
AHAMIYATI

F. F. Yuldasheva

Ilmiy rahbar:

O'zDJTU katta o'qituvchisi

Jalilova Shaxinabonu Jalol qizi

Muallif:

O'zDJTU 2 - bosqich talabasi

Annotatsiya: Bu maqolada mamlakatimizda xorijiy tillarni puxta va mukammal o'rgatish hamda o'rganish uchun kerakli bo'lgan zamonaviy metodlar va ulardan keng foydalanishning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan.

Annotation: This article shows the importance of modern methods and their wide use, which are necessary for thorough and perfect teaching and learning of foreign languages in our country.

Аннотация: В данной статье показана важность современных методов и их широкого использования, которые необходимы для тщательного и совершенного преподавания и изучения иностранных языков в нашей стране.

Kalit so'zlar: Chet tili, o'yin, innovatsion texnologiya, texnologik vositalar, usullar, metodlar

Key words: Foreign language, game, innovative technology, technological tools, methods, methods

Ключевые слова: Иностранный язык, игра, инновационная технология, технологические средства, приемы, приемы.

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan so'ng, chet tillarini o'rgatishga qiziqish oshdi va yoshlar uchun ko'plab imkoniyatlar yaratib berildi. Birinchi prezidentimiz Islom Karimov aytganlaridek, "Hozirgi paytda xorijiy tillarni o'rgatishga yurtimizda katta ahamiyat berilmoqda. Bu ham albatta, bejiz emas. Bugun jahon hamjamiyati o'ziga munosib o'rin egallashga intilayotgan mamlakatlarimiz uchun, chet ellik sheriklarimiz bilan hamjihatlikda, hamkorlikda o'z buyuk kelajagini qurayotgan xalqimiz uchun xorijiy tillarni mukammal bilishning ahamiyatini baholashning hojati yo'qdir". Ushbu fikrlarning mantiqiy davomi sifatida 2012 yil 10 dekabrda qabul qilingan "Chet tillarini" o'rgatish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida"gi Prezident Qarori chet tillarini o'rganish imkoniyatlarini kengaytirdi. Bu esa o'z navbatida yoshlarga yana bir qulaylikdir, ushbu maqolada xorijiy tillarni o'rganishga harakat qilayotgan yoshlar uchun ba'zi metodlarni ko'rib o'tamiz. Avvalo metod nima ekanligini ko'raylik. "Metodika" atamasi tor ma'noda ta'limning konkret dars jarayoni bilan bog'liq tushunchani anglatadi. Mashg'ulotlarni rejalashtirish va

o'quv materiallarini tayyorlash bilan bog'liq bo'lgan ko'rsatmalarni qamrab oluvchi boshqariladigan dars jarayoni sifatida talqin etiladi. "Metod" atamasi keng ma'noda o'quv materialini tanlash, tabaqalash va taqsimlanishni nazarda tutadi. [1]

Chet tillarini o'rganish faqat aqliy tarbiya vositasi emas, balki o'zga madaniyat ta'limiy boyliklari va qadriyatlari bilan tanishish va ularni o'z madaniy hayotiga tadbiq qilish orqali kishi shaxsining shakllanish jarayoni hisoblanadi. Yevropada chet tillarni o'rganish uzoq vaqt yuqori darajadagi ta'lim olishda imtiyoz sanaladi va jamoat maktablarida imtiyozga ega bo'lgan kishilarni tarbiyalash deb qaraladi. [2, 14-bet]

Zamonaviy metodlar va innovatsion texnologiyalarning o'рни va roli benihoya kattadir. Chet tillarini xususan , ingliz tilini o'rgatishning bir nechta samarali usullari mavjud. Jumladan, dars jarayonida ingliz tilidagi video roliklar, dialoglar , kino yoki multfilmlarni ko'rsatish , ancha ana'naviy usul hisoblangan magnitofon va CD lardan foydalanish mumkin. Bu texnik vositalardan foydalanish o'quvchilarning chet tili o'rganish jarayonini qiziqarliroq va samaraliroq bo'lishini ta'minlaydi. Chet tilini o'rgatishda zamonaviy metodlarning ahamiyati beqiyos. Shu o'rinda hozirgi davrda keng qo'llanilayotgan bir nechta metodlardan foydalanib kelinmoqda. [3, 40-bet]

1."B-B-B"(bilamiz, bilishni xoxlaymiz, bildik) metodi. Bu usul dars jarayonida o'quvchilarning matnni tushinishini, uni tahliq qilish qobiliyatining o'sishi uchun kerakli usul hisoblanadi.

2."Aqliy hujum"(Brainstorming)- g'oyalarni generatsiya qilish metodi hisoblanadi. Bu usulning mohiyati o'quvchilarda jamoa hamkorligi asosida muammo yechish jarayonlarini vaqt bo'yicha bir qancha bosqichlarga : g'oyalarni generatsiyalash, ularni tanqidiy va konstruktiv holatda ishlab chiqishdan iboratdir.

3."Muammoli vaziyat yechimi"(Creative Problem Solving). Bu usulni qo'llash uchun hikoyaning boshlanish qismi o'qib beriladi va uning yakunlovchi qismini topish o'quvchilar hukmiga havola qilinadi. Bu usul o'quvchida fikrlash qobiliyatining rivojlanishiga yordam beradi.

4."Tezkor savol"(Quick answers) Bunda o'quvchilarga o'tilgan mavzu yuzasidan savol beriladi. Bu metod o'tilgan dars samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

5."Pantomima"(Pantomime)- turli xildagi so'zlarni imo-ishoralar orqali tushuntirish. Bu usul juda qiyin mavzular tushuntirilishi kerak bo'lgan darsda yoki yozma mashqlar bajarib o'quvchilar charchagan paytlarida foydalanilsa maqsadqa muvofiq bo'ladi.

6."Hikoya zanjiri"(A chain story)- biror bir hikoyani aytib beriladi. Bu metod o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantiradi.

7."Rasmlar so'zlaganda"(When pictures speak) usuli ancha qulay bo'lib, ingliz tilini o'rgatishda, o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishda yordam beradi, buning uchun mavzuga aloqador rasmlardan foydalanish lozim.

8.”Kviz kartochkalar”(Quiz cards)- bunda o’quvchilarning soniga qarab kartochkalar tarqatiladi va hamma o’quvchilarlar bir vaqtda darsda ishtirok etishini ta’minlaydi, bu esa vaqtni ancha tejaydi.

9.”Klaster”usuli. Klasterlarga ajratish o’quvchilarga biror bir mavzu yuzasidan erkin va ochiq tarzda fikr yuritishga yordam beradigan pedagogik strategiyadir. Bu metod asosan yangi fikrlarni uyg’otish, mavjud bilimlarga yana yangi fikr qo’shish uchun samarali usuldir.

10.”Insert”metodi. Bunda o’quvchilarga biror matn yoki hikoya taqdim etiladi va o’quvchilardan uni qayta gapirib berishni talab etiladi. Bu usul matn bilan ishlanganda faollikni, kuzatuvchanlikni va tushunishni qo’llab-quvvatlash uchun kuchli metod hisoblanadi. [4]

Xulosa qilib aytganda, bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan davrda chet tillarini o’rgatishga ehtiyoj yuqori bo’lgan bir davrda, ta’lim jarayonida zamonaviy metodlardan, innovatsion ta’lim texnologiyalaridan unumli foydalanish bu jarayonni tez va samarali bo’lishiga olib keladi. Xususan, texnologik vositalar chet tili o’rganishning har bir ko’nikmalari (o’qish, yozish , tinglab tushunish va gapirish)ga qo’l keladi.Bular sababli yoshlarga chet tillarini mukammal o’rgatishda vatanimiz ravnaqiga hissa qo’shishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bekmurodova U.B, “Ingliz tilini o’qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish” mavzusida referat., Toshkent 2012-yil.
2. Yoqubov I. “Ingliz tili o’qitish metodikasi”, (o’quv qo’llanma). T.: Sharq 2003-yil 14- bet
3. Xatamova N.Q., Mirzayeva M.N. “Ingliz tili darslarida qo’llaniladigan interfaol usullar”(uslubiy qo’llanma) , Navoiy. 2006, 40 – bet
4. Zayniddin Sanaqulov. Chet til o’qitish metodikasida zamonaviy metodlar (maqola) Academic research in educational sciences 2021-yil 38 -bet